

SXEDIO.92E

14.7.1942: Ο ΚΥΠΡΙΟΣ ΛΟΧΙΑΣ ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΓΛΑΥΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗ ΚΛΗΡΙΔΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΣΕ ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΥΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΙΤΛΕΡΙΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Το **1936**, ο Γλαύκος Κληρίδης (μετέπειτα πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας), γιος του πολιτευτή Ιωάννη Κληρίδη, ενώ φοιτούσε στην πέμπτη τάξη του Παγκυπρίου Γυμνασίου Λευκωσίας, πήγε στην Αγγλία για ανώτερες σπουδές στη νομική.

Εκεί τον βρήκε η έκρηξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, οπότε κατατάγηκε στη Βρετανική Βασιλική Αεροπορία και πήρε μέρος σε πολλές αποστολές πάνω από τη χιτλερική Γερμανία.

Σε μια μάλιστα επιχείρηση το αεροπλάνο στο οποίο επέβαινε ως πολυβολητής- ασυρματιστής, είχε καταρρίψει και ένα εχθρικό. Τον Ιούλιο του **1942** ο ίδιος περιέγραψε μάλιστα στο "Μπι- Μπι- Σί" μια επίθεση που διενήργησαν εναντίον της Κολωνίας χίλια βρετανικά αεροπλάνα. Ανέφερε ο Κληρίδης σύμφωνα με την εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας στις **14.7.1942:**

" Το πλήρωμα του αεροπλάνου μας ήσαν ένας αυστραλός, ένας κύπριος, εγώ, ασυρματιστής και άλλοι από όλα τα μέρη της Αγγλίας. Είμεθα καλοί φίλοι, όπως εκείνοι που συμερίζονται τους ιδίους κινδύνους και έχουν κάτι υψηλόν που τους συνδέει. Ένα αίσθημα αδελφωσύνης. Το αεροπλάνον θέλει απόλυτον συνεργασίαν. Η ακριβής εκτέλεσις του καθήκοντος είναι το παν, και σου δίνει το αίσθημα της ικανοποιήσεως. Αφήνοντας τας ακτάς της Αγγλίας περάσαμε τας ολλανδικάς ακτάς. Εκεί συναντήσαμε τα πρώτα αντιαεροπορικά πυρά.

Το πιο θρυλικόν όμως μέρος της επιθέσεως ήτο η άφιξη επάνω στον στόχον. Το βομβαρδιστικόν μας ήτο το πρώτο που έφθασε και εβλέπαμε τις φωτιές που εξερηγνύοντο εις τον ουρανόν που φωτίζετο από τας

λάμπεις των προβολέων. Οι προβολείς διέσχιζαν τον ουρανό και μίαν στιγμήν το αεροπλάνον μας βρέθηκε εις την ακτίνα ενός προβολέα. Γρήγορα όμως ξεφύγαμε και περάσαμε εις την ασφάλειαν του σκότους. Τα αντιαεροπορικά πυρά έβαλλαν συνεχώς.

Διά ένα ουδέτερον παρατηρητήν η εικών θα ήταν θεαματική, αλλά δεν πιστεύω να ήτο και τόσον ευχάριστη για τους γερμανούς. Για μερικά λεπτά πετάξαμεν πάνω από την πόλιν, αυτές ήταν οι οδηγίες μας. Είδαμεν μεγάλες πυρκαγιές να μαίνωνται και να καταβροχθίζουν μεγάλα κτίρια, ενώ νέα κύματα αεροπλάνων τας εμεγάλωναν. Εις τον γυρισμόν συναντήσαμεν μια αδιάκοπη ροή αεροπλάνων. Η περιοχή του Ρουρ παρουσίαζε μιαν διαφορετικήν εικόνα. Μερικά αεροπλάνα είχαν σπείρει τας βόμβας των και η περιοχή εκάιετο. Η λάμπις ήτο ορατή από τας ολλανδικάς ακτάς. Και ελάμβανε διαρκώς μεγαλυτέρας διστάσεις.

Η άμυνα ήτο ισχυρά όπως και εις την Κολωνίαν. Αλλά και εδώ το μέγεθος της επιθέσεως την παρέλυσε. Για ένα λεπτό, που το πυρ σταμάτησε ένα καταδιωκτικόν μας κυνηγούσε. Ο πολυβολητής έβαλε και ένα Μέσσερσμιτ. Τα άλλα καταδιωκτικά έπαυσαν να μας καταδιώκουν.

Αφού εκτελέσαμεν τας διταγάς μας εγυρίσαμεν πια κουρασμένοι, αλλά γεμάτοι από την εντύπωσιν των επιδρομών. Από μακρυνά εις το βάθος ξεπρόβαλε η αγγλική ακτή και αισθανθήκαμε ανακούφισιν. Σε λίγο προσγειωθήκαμε και εδώσαμεν εις τον Αξιωματικόν Πληροφοριών πληροφορίας για το κάθε τι που είχαμε κάνει. Πήγαμεν εις το κρεβάτι κουρασμένοι, αλλά ικανοποιημένοι και είμαστε πάλιν έτοιμοι διά νέαν επιδρομήν".

Λίγες μέρες αργότερα, στις **22 Ιουλίου 1942** σε μια νέα αποστολή το αεροπλάνο του καταρρίφθηκε από τις γερμανικές αντιαεροπορικές πυροβολαρχίες καθώς βρισκόταν πάνω από το Αμβούργο και συνελήφθη αιχμάλωτος.

Στη Λευκωσία ο πατέρας του, έπαιρνε ένα

θλιβερό μήνυμα με το οποίο του αναγγελλόταν, από λάθος, ο θάνατος του γιου του Γλαύκου:

" Νετά λύπης αγγέλλομεν προς υμάς ότι ο υιός σας Λοχίας Γλαύκος Κληρίδης, θεωρείται ως απολεσθείς, συνεπεία αεροπορικών επιχειρήσεων την 26ην Ιουλίου".

Ο Ιωάννης Κληρίδης δέχθηκε την είδηση με στωϊκότητα, όπως έγραψε την επομένη η εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας:

"Ο πατήρ κ. Ι. Κληρίδης τον οποίον επεσκέφθη αργά την εσπέραν της χθες αντιπρόσωπος της "Ελευθερίας" φαίνεται ότι εδέχθη το θλιβερώτατον άγγελμα μετά σχετικής στωϊκότητος, αν και ήτο προφανές ότι η πατρική καρδιά ήτο εσπαραγμένη".

Η εφημερίδα επανήλθε τη επομένη για να πλέξει το εγκώμιο τόσο του "πεσόντος" όσο και του πατέρα του. Έγραψε στις 30 Ιουλίου 1942:

"Το θλιβερόν εκ Λονδίνου άγγελμα περί του Γλαύκου Ιω. Κληρίδου, όστις από έτους υπηρετεί εις την βρετανικήν Αεροπορίαν και ο οποίος φέρεται ως απολεσθείς κατά τας εναντίον της Γερμανίας αεροπορικάς επιχειρήσεις της 26ης λήγοντος μηνός συνεκίνησε βαθύτατα, ως αντιλαμβανόμεθα την Κυπριακήν κοινωνίαν. Και ήτο επόμενον ότι θα συνέβαινε ούτω, δεδομένης της ευρείας και ανυποκρίτου εκτιμήσεως, διά της οποίας περιβάλλεται ο πατήρ του ατυχούς νέου, αλλά και της μεγάλης συμπαθείας, της οποίας απέλαυε ο τελευταίος ούτος μεταξύ των συμμαθητών και γνωρίμων του.

Ο Γλαύκος Κληρίδης, διά τον οποίον η μυχία ελπίς παντός είναι να διέφυγε τον θάνατον και απλώς ηχημαλωτίσθη, υπήρξεν αντάξιος υιός του πατρός του εις υψηλά αισθήματα. Φύσει φιλελεύθερος, ριψοκίνδυνος και γενναίος δεν εδίστασε να εγκαταλείψει τα φοιτητικά έδρανα της εν Λονδίνω νομικής σχολής, εν η εσπούδαζε προοριζόμενος να διαδεχθή μίαν ημέραν τον πατέρα εις την υψηλήν διακονίαν της Θέμιδος διά να μετάσχη του συμμαχικού αγώνος, προς τους ηθικούς σκοπούς του οποίου είδε

ταυτιζόμενα τα ιδικά του ιδεώδη. Εν τούτω ο ενθουσιώδης νέος ηκολούθησεν απλώς τα πατρικά ίχνη. Όπως ο πατήρ του είχε καταταχθή εις την Κυπριακήν εθελοντικήν δύναμιν, ημιεγκαταλείψας το πελατοβριθές δικηγορικών γραφείον του, διότι εθεώρησε την πράξιν του ταύτην πλήρως ηρμονισμένην με την συνείδησιν του, ούτε έπραξε και ο υιός του ταχθείς εις μίαν των ενδοξοτέρων, αλλά και επικινδυνοτέρων στρατιωτικών υπηρεσιών, την αεροπορίαν. Αι διά του αεροπλάνου πτήσεις ανταπεκρίνοντο προς τας πτήσεις της ανησύχου ψυχής του.

Η προσφορά των στρατιωτικών υπηρεσιών του νεαρού Γλαύκου υπήρξεν εκουσία και αυτό τον ανυψώνει έτι περισσότερο εις την γενικήν εκτίμησιν. Δεν ήχθη από κανένα χαμηλόν υπολογισμόν ως δε ήχθη και ο πατήρ περιβληθείς το χακί. Και οι δύο ασφαλώς θα απεδύοντο εις οιονδήποτε αγώνα δικαίου αρκεί να τον επίστευον ως τοιούτον αψηφούντες πάντα κίνδυνον και θα έπλητιον αδιστακτως τον αδικοπραγούντα, οιοσδήποτε και αν ήτο και οπουδήποτε και αν τον συνήντων, Πολλοί ίσως θα απεκάλουν τούτο δογκιχωτισμόν. Το εφ'ημίν δεν είναι παρά ανωτερότης ψυχής, η οποία πάντοτε διέκρινεν εις όλην την επαγγελματικήν και κοινωνικήν σταδιοδρομίαν τον πατέρα Κληρίδην και η οποία μαζί με την ακαμψίαν του χαρακτήρος την αγνοούσαν τους μειωτικούς συμβιβασμούς και περιφρονούσαν τα αξιώματα επέβαλον αυτόν, ανεξαρτήτως των άλλων προτερημάτων του, εις την κοινήν γνώμην της Κύπρου, εν τη συνειδήσει της οποίας η λέξις Κληρίδης απέβη ταυτόσημος με το τίμιος".

Στη Λευκωσία τον έκλαψαν σαν νεκρό ήρωα και συγγενείς του δημοσίευσαν μάλιστα και νεκρολούλουδα του στις εφημερίδες, αλλά με μια κρυφή ελπίδα ότι ίσως να μη είχε σκοτωθεί.

Ο δικηγόρος και συγγενής του Λεύκος Κληρίδης αφιέρωσε αρκετές γραμμές για να εξυμνήσει τα ανδραγαθήματα του και να τον αποχαιρετίσει, αλλά

χωρίς να εγκαταλείπει την ελπίδα ότι κάπου βρισκόταν ζωντανός και θα γύριζε.

Εγγραψε ο Λεύκος Κληρίδης στην εφημερίδα "Ελευθερία" στις 3 Μαΐου 1942, κάτω από τον τίτλο "στον ήρωα μας Γλαύκο Κληρίδη" υπό μορφή "νεκρολούλουδων".

"Το πρόσφατο τηλεγράφημα, πως εξαφανίστηκες ύστερα από τις τελευταίες επιδρομές της Βασιλικής Αεροπορίας στη Γερμανία, ήρθε στον πατέρα σου και σε μας τους δικούς σου σαν ένα θλιβερό άγγελμα, που βύθισε όλους στο μαύρο πένθος και την ατέρμονη θλίψη.

Ως προχθές ακόμα ακούσαμε την ανδρική φωνή σου να περιγράφει με αδρά χρώματα τους ηρωϊσμούς και τα κατορθώματά της Νιότης απάνω από τα συντρίμια και τα ρημάδια της Κολωνίας, και καμαρώναμε κρυφά την λεβεντιά και την ανδροπρέπεια σου. Ως προχθές ακόμα είχαμε κρυφά καμάρι την ανδρεία σου. Τώρα ένα τηλεγράφημα που αγγέλλει ξηρά τη δραματική εξαφάνιση σου, σβήνει την παλιά αίγλη, κι απλώνει μυστικά γύρω μας ένα ολόμαυρο πέπλο: Τον πέπλο του πόνου...Σβήσαν οι ηρωϊσμοί...Πάνε τα ανδραγαθήματα... Ο ήρωας χάθηκε. Ίσως σκοτώθηκε.

Μα εμείς οι δικοί σου, που αγαπούμε τόσο δεν μπορούμε να σκεφτούμε πως είσαι άφαντος, πως αργείς να επιστρέψεις...Δεν μπορούμε να φανταστούμε σκοτωμένο ένα πλάσμα σαν εσένα. Με τσακισμένα τα φτερά της νιότης, με κλειστά τα γαλάζια μάτια...Οχι...Δεν είναι δυνατό να συμβεί ένα τέτοιο πράγμα... Γιατί πιστεύουμε πως οι ήρωες κι όλοι εκείνοι που εμπνέονται από τα μεγάλα ιδανικά κι έχουν τα στήθη γιομάτα από τα πιο ψηλά κι ευγενικά αισθήματα, δεν πεθαίνουν.

Ναι, δεν πεθαίνουν. Δεν μπορεί να πεθάνουν. Γιατί ο χάρος ντρέπεται να κόψει με το δρεπάνι του τέτοια νιάτα, τέτοια λεβεντιά. Ντρέπεται να αγγίξει το νήμα της δόξας. Ντρέπεται κι αλλάζει το δρόμο. Σέρνει αλλού τα βαριά βήματα του, στον κόσμο των ταπεινωμένων, στο δρόμο εκείνων που ζουν και

πεθαίνουν χωρίς κανένα ενθουσιασμό, χωρίς έστω κι ένα ευγενικό σκίρτημα της καρδιάς δίχως κανένα ιδανικό να πλημμυρίζει τα στήθη τους...

Μα πάλι μερικές στιγμές που η απουσία σου γίνεται πιο αισθητή σ' εμάς που σ' αγαπούμε, μερικές στιγμές που οι ώρες κι οι στιγμές μας φαίνονται αιώνες, στο νού μας έρχεται άθελα κι η σκέψη πως μπορεί να σκοτώθηκε. Κι όσο κι αν ζητούμε να αποδιώξουμε μακριά την εφιαλτική αυτή σκέψη, τόσο μας πλησιάζει πιο πολύ, τόσο βουϊζει ολοένα σ' αφτιά μας...

Σ' αυτή τη σκέψη έχουμε ν' αντιτάξουμε κι εμείς κάποια δική μας σκέψη. Τι κι αν έσβησες, αφού έσβησες, ευτυχισμένος σαν κάθε ήρωας; Κι αφού εσύ έφυγες για τ' αγύριστο ταξίδι, με το χαμόγελο στα νεανικά χείλη, δεν μπορεί παρά κι εμείς να μη κλάιμε τόσο το χαμό σου. Τι κι' αν πέθανες τόσο νέος; (Αν πέθανες...). Εζησες κι' ένοιωσες ό,τι κανένας δεν ένοιωσε στα **22** σου χρόνια. Η ζωή μια στιγμή είναι. Κι εσύ είμαι σίγουρος ένοιωσες εκείνο που ζητούσε η νεανική σου καρδιά.

Αντίο Γλαύκο. Πάλι δεν αποδιώχνω την ελπίδα πως κάπου ζεις και μ' ακούεις τώρα που σου γράφω τις γραμμές αυτές..."

Τα δάκρυα ήταν πολλά για το νεαρό Γλαύκο Κληρίδη. Ομως η μητέρα του στο Λονδίνο επέμενε να πληροφορηθεί όλη την αλήθεια. Και στις **3** Οκτωβρίου **1942**, ύστερα από δυο μήνες έγραφε στον άνδρα της στην Κύπρο αφού πληροφορήθηκε τα ευχάριστα:

"Ελαβον επιστολήν από τον Γλαύκον. Αιχμάλωτος εις Γερμανίαν. Ετραυματίσθη ελαφρώς".

Τα χαρμόσυνα νέα ανήγγειλε στον κυπριακό λαό η εφημερίδα "Ελευθερία" και πάλι με τη πιο κάτω είδηση εκφράζοντας ταυτόχρονα και τη χαρά της:

" Μετ' εξαιρετικής χαράς, την οποίαν δεν αμφιβάλλομεν θα συμμερισθή σύμπας ο Κυπριακός λαός, δημοσιεύουμε ότι ο Λοχίας της Βρετανικής Αεροπορίας Γλαύκος Ι. Κληρίδης, όστις εφέρετο ως

φονευθείς κατά την αεροπορικήν επιδρομήν εναντίον της Κολωνίας, διατελεί αιχμάλωτος, εν Γερμανία. Το χαρμόσυνο άγγελμα μετεδόθη χθες προς τον έγκριτον παρ' ημίν δικηγόρον και Λοχαγόν της Εθελοντικής Δυνάμεως κ. Ι. Κληρίδη, πατέρα του νεαρού αεροπόρου, εκ μέρους της εν Αγγλία διαμενούσης εριτίμου συζύγου του".

Στη διάρκεια της κράτησης του στις γερμανικές φυλακές ο Γλαύκος Κληρίδης αποπειράθηκε τρεις φορές να αποδράσει αλλά δεν τα κατάφερε.

Απελευθερώθηκε το **1945** και μετά το τέλος του πολέμου παρασημοφορήθηκε σε αναγνώριση διακεκριμένων υπηρεσιών εναντίον του εχθρού.